

La recerca respira a mig pulmó

Es pot permetre una societat perdre temps en la recerca? La recerca científica a Catalunya i el País Valencià depèn la major part del finançament públic de l'Estat espanyol, que ha reduït la seua partida pressupostària un 40% els darrers quatre anys. Catalunya ha passat de rebre 67,3 milions d'euros el 2011 a rebre'n 37,6 l'any passat, cosa que significa una reducció del 44%. Al País Valencià el 2011 es van gastar 34,9 milions d'euros del pressupost estatal en recerca. El 2013 es va reduir la quantitat fins a 13,9 milions, un 60% menys. D'altra banda, en els últims dos anys el pressupost a nivell estatal en R+D per a les universitats ha passat de 348 milions d'euros el 2011 a 158 milions el 2013, i això representa la retallada de més de la meitat d'aquesta bossa pressupostària. Així, la Universitat de Barcelona ha passat de comptar amb 21 milions d'euros a rebre'n 12,2 l'any passat; la Universitat de València, de 14,4 a 6,4; la Politècnica de Catalunya de 12 a 6; la Politècnica de València de 10 a 3 i l'Autònoma de Barcelona, de 15 a 8. La recerca científica pública està asfixiada a Catalunya i al País Valencià

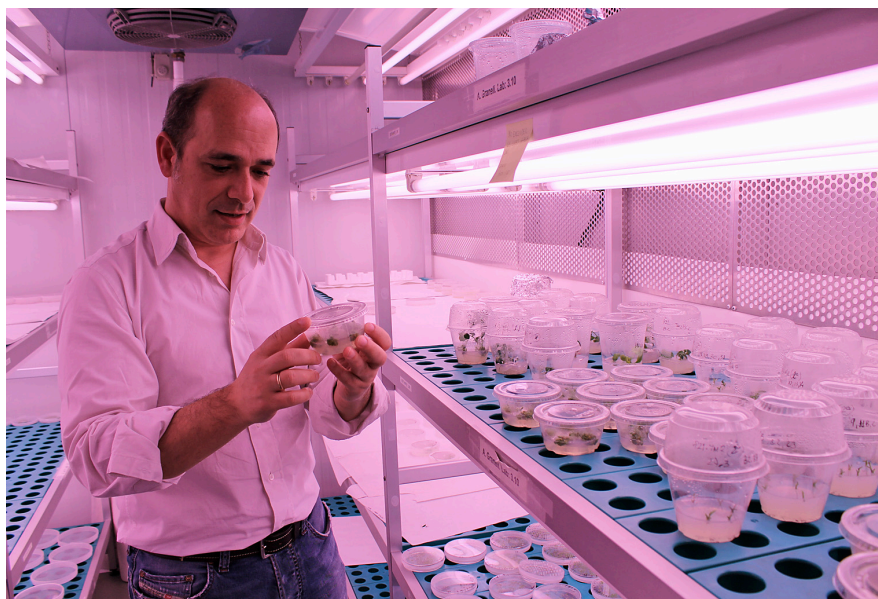
El cos científic de Catalunya i el País Valencià rep ara mateix la més gran de les sacsejades: la crisi i les retallades no donen treva a un sector asfixiat per la reducció a la meitat del finançament estatal, que suposa la major part del pressupost per a recerca del territori. A Recerca i Desenvolupament (R+D), la Generalitat de Catalunya hi destina 447 milions d'euros i la valenciana 23,3 milions.

pel Govern central. Es dibuixa un panorama d'incertesa i inseguretat. I no sembla que la situació siga transitòria.

Miguel Blázquez és investigador del CSIC (Consell Superior d'Investigacions Científiques), en el qual treballen 1.529 persones menys que en 2011. Aquest valencià s'ocupa de l'Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes (IBMCP) que hi ha a la Ciutat de la Innovació de la Universitat Politècnica de València. El seu laboratori, de plasticitat de plantes, estudia com s'adapten a l'oratge que fa al seu en-

torn modificant la seua forma, amb més fulles o més flors, una línia de recerca orientada a aconseguir millores en l'activitat agrícola. Blázquez conta de quina manera el seu laboratori ha anat rebent menys diners en cada convocatòria: "Hem passat de rebre 120.000 la primera vegada, en 2001, a anar creixent fins a 270.000 euros i ara tornar a baixar a 200.000 l'últim any". Aquell és el pressupost per a tres anys d'un laboratori amb dos investigadors al planter, dos doctors, dos estudiants de doctorat, i dos estudiants de màster –els predoctorals–. "El moment que s'està vivint és molt desesperançador, però si mirem cap endavant el futur no serà millor" es lamenta Blázquez, que espera des del novembre del 2013 l'aprovació del seu projecte investigador. La convocatòria ja va eixir amb deu mesos de retard. Un moment crític: els seus fons estan esgotats.

Tot i que el pla estatal d'R+D, el que més aporta en termes generals, és el que més ha reduït la seua partida, el finançament autonòmic no és tampoc el salvavides de la recerca a Catalunya i al País Valencià. En els pressupostos de 2014 la Generalitat catalana destinarà 442,7 milions a R+D (Recerca més Desenvolupament), contra els 503 milions de 2013 i 2012, i els 608 que va destinar en 2010. CERCA (Centres de Recerca de Catalunya) és una institució amb finançament català, si bé no totes les línies tenen finançament directe de

Miguel Blázquez té un laboratori a l'Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes, abans eren 10 persones amb sou, avui només en cobren dos.

Miquel Segura (el tercer per l'esquerra) treballa a l'Institut de Recerca de la Vall d'Hebron, i amb el seu equip investiguen tumors infantils.

la Generalitat. “Cada grup, diguem-ne, es busca un poquet la vida, optant a totes les ajudes que surten”, conta Miquel Segura, que treballa amb el seu grup a l'Institut de la Vall d'Hebron (VHR). Aquest institut forma part de CERCA, que gestiona la Generalitat catalana. Segura és bioquímic i dirigeix la recerca de tumors del sistema nerviós en nens en el Laboratori d'Investigació Translacional en Càncer Infantil, coordinat pel doctor José Sánchez de Toledo. El seu projecte rep finançament estatal, europeu amb el programa Marie Curie, i privat amb les donacions de l'Associació Espanyola contra el Càncer. Del finançament autònom encara estan pendents de resolució.

La partida pressupostària per a R+D de l'administració valenciana és una vintena part de la catalana: s'han presupostat per a recerca 23,3 milions, quan l'any anterior se n'hi destinaren 24,6, i en 2012 el pressupost arribà a ser de 28,7 milions, una reducció progressiva del 19%. I així es com les universitats valencianes gasten en R+D un 12% del total de les universitats espanyoles, i l'administració valenciana, en canvi, només aporta un 5% del total de les administracions autonòmiques, segons reconeixia la mateixa Conselleria d'Educació a propòsit d'una pregunta parlamentària de Compromís.

“El repte més complicat que té la recerca és que siga considerada una prioritat pels nostres polítics” inci-

deix Segura. Blázquez, de la seua banda, pensa que “s'utilitza l'excusa que solament es finançarà la ciència excel·lent per desacreditar el cos científic, però en realitat es tracta d'una coartada per finançar menys”. “No podem competir amb els països que hi inverteixen més”, diu Blázquez, que pensa que el problema no està en el que fan els investigadors, sinó en el procés de transferència al sistema productiu. Aquests dos investigadors es van doctorar als Estats Units, i han pogut constatar la diferència abismal. “Cap empresari valencià no va optar per obrir una empresa biotecnològica fa uns anys, l'emprenedoria ací va als diners fàcils”, afirma Blázquez. Per la seua banda, Segura afirma que “si aquest país surt de la crisi sense apostar per la ciència i la innovació serà de manera circumstancial i al cap de poc tornarà a caure en crisi. Invertir en coneixement dona resultats i et fa dependre menys de sectors com la construcció o el turisme”.

Així les coses, el drama el viuen els nous científics. “Hi ha un greu problema de retenció del talent investigador”, afirma el català Miquel Segura. “No hi ha fonts de finançament per pagar els doctorats, hem vist gent amb cinc anys d'experiència investigadora que ha hagut de marxar a l'estranger o ha canviat de feina”, afirma. “Abans, qui volia fer una tesi la podia acabar fent, ara ja no”, rebla Segura.

Adrián Bartoll està vivint aquesta problemàtica. Té 23 anys, és llicenciat en farmàcia per la Universitat Miguel Hernández d'Elx i està realitzant un màster en l'Institut de Neurociències d'Alacant per a la seua tesi doctoral en neurofarmacologia. La seua aspiració és fer recerca sobre malalties com la d'Alzheimer i Parkinson, amb molta incidència però encara molt desconegudes. Adrián conta que es va passar els seus últims tres anys de carrera treballant per aconseguir una qualificació que li permetera accedir a una beca i un sou mentre realitzava la seua tesi. El doctorat implica quatre anys de treball al laboratori amb total dedicació. Per accedir al doctorat és requisit haver cursat un màster que costa de l'ordre dels 3.000 euros i no està becat, generalment. Així, després de cinc anys de carrera i dos de màster, Adrián s'ha quedat a les portes de la beca, amb un 8 de mitjana en els estudis de farmàcia i experiència en un institut de recerca. De les 6.000 sol·licituds sols reberen beca 600 persones. Si fem la resta, obtindrem el nombre de carreres investigadores barrades per l'austeritat pública en recerca. Ara, Adrián ha buscat un laboratori a Madrid per poder cobrar un sou mentre fa la tesi. Com a mal menor, podrà continuar la seua sacrificada tasca. Lluny de casa.

Júlia Marhuenda